

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28802/2023
29.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Владица Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Високи савет судства, Основни суд у Врању, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гж рр 180/23 од 18.09.2023. године, у седници одржаној 29.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гж рр 180/23 од 18.09.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гж рр 180/23 од 18.09.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лесковцу Прр1 465/20 од 10.10.2022. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр1 465/20 од 10.10.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је тужена обавезана да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/18, на име главног дуга исплати износ од 667, 97 евра, са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године, са затезном каматом по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, који ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије одређених за рад

судова. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 30.000,00 динара, а у случају доцње са плаћањем обавезана је да на износ трошкова поступка плати и законску затезну камату почев од дана извршности одлуке до исплате.

Виши суд у Лесковцу је, пресудом Гж рр 180/23 од 18.09.2023. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Основног суда у Лесковцу Прр1 465/20 од 11.10.2022. године, у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужену обавезе да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/08, на име главног дуга исплати износ од 667,97 евра са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године, са затезном каматом по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, који ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу другом изреке исте пресуде, тако што је тужилац обавезан да туженој на име трошкова целог поступка исплати износ од 27.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду имовинске штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука, па је одлука као у ставу првом изреке донета применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Основног суда у Врању Р4и 317/19 од 26.07.2019. године, усвојен је приговор ради убрзавања поступка и утврђено да је предлагачу АА из села ... (тужилац), повређено право на

суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/08, са образложењем да је прошло 10 година и 9 месеци од подношења предлога за извршење до подношења приговора ради убрзавања поступка, а да предметно извршење није спроведено. Правноснажном и извршном пресудом Општинског суда у Власотинцу П 237/07 од 10.12.2007. године, извршни дужник ХК РК "Јумко" а.д. Врање, је обавезан да тужиоцу, као извршном повериоцу, исплати по основу дуга, неисплаћене износе минималне зараде, као и трошкове поступка. ХК ПК "Јумко" а.д. Врање, је акционарско друштво, чији су већински акционари: Акционарски фонд а.д. Београд, са учешћем од 21,20% акција, Република Србија са учешћем од 18,42%, Фонд за развој Републике Србије са учешћем од 16,63% акција и ПИО фонд РС са учешћем од 6,49% акција. У време када је предметно потраживање настало, извршни дужник је пословао са већинским друштвеним капиталом.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца усвојио, применом одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, налазећи да је тужена објективно одговорна да тужиоцу накнади предметну штету имајући у виду да је извршни поступак над извршним дужником, који је био друштвено предузеће, вођен неделотворно, што је за последицу имало да тужилац није наплатио потраживање из радног односа, којим се остварују егзистенцијална средства за живот.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиоца одбио налазећи да извршни дужник није у стечају те да нема услова за објективну одговорност тужене за насталу имовинску штету, пошто тужилац није доказао да је штета настала као последица управо дуготрајног трајања поступка судске заштите и да је у узрочно последичној вези са дугим трајањем извршног поступка.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је, преиначењем првостепене пресуде, погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 22. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС" бр. 40/15), прописано је да право на правично задовољење има странка чији је приговор усвојен, а која није поднела жалбу, затим странка чија је жалба одбијена уз потврђивање првостепеног решења о усвајању приговора и странка чија је жалба усвојена. Тужба за накнаду имовинске штете прописана је одредбом члана 31.истог Закона, тако што странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење (став 1.). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

У конкретном случају, тужилац има ненаплаћено потраживање по основу неисплаћене минималне зараде у односу на извршног дужника - предузећа које је у време настанка његовог потраживања било у већинском друштвеном власништву, што значи да Република Србија одговара за пуни износ досуђен правноснажном пресудом по којој се запослени није могао да наплати у извршном поступку. Република Србија је била дужна да својом законодавном активношћу омогући делотворну заштиту имовине запослених исказане у потраживањима која су им досуђена правноснажним судским одлукама по основу рада оствареном код послодавца са већинским друштвеним,

односно државним капиталом, уколико су покренули поступак принудног извршења, што је овде случај. У противном, конституише се објективна одговорност Републике Србије за штету коју су претрпели запослени због немогућности да намире потраживања која су им досуђена правноснажним судским одлукама, а која је једнака висини неизмиреног потраживања запосленог утврђеног правноснажном судском одлуком. Одлука првостепеног суда не одступа од закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука.

На основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужилац је успео у ревизијском поступку па му припада право на накнаду трошкова тог поступка, на основу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку. Трошкови признати тужиоцу обухватају његове издатке на име ангажовања пуномоћника, адвоката за састав ревизије од 18.000,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе.

На основу одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**